

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา
ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ชื่อหลักสูตร

- ๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา
๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate Program in Desanā

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

- ๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย
๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา
๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.ทศ.
๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ
๒.๒.๑ ชื่อเต็ม : Certificate Program in Desanā
๒.๒.๒ ชื่อย่อ : Cert. in Desanā

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและความเป็นมาของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มหาวิทยาลัย มีปณิธานอันมั่นคงในการที่จะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยย์มุ่งมั่นในการทำหน้าที่เป็นแหล่งให้การศึกษาค้นคว้า วิจัย และให้บริการความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในด้านการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง และรวมทั้งการพัฒนาบุคลากรของพระพุทธศาสนาให้มีความรู้ในการเผยแผ่ ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา จึงได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนาขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเผยแผ่หลักพุทธธรรม หรือปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรม ถือว่าเป็นหน้าที่ของสาวกของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปัจจุบันพระสงฆ์ในฐานะนักเทศน์ที่มีวาทศิลป์ในการถ่ายทอดพุทธธรรมอย่างมีประสิทธิภาพมีไม่เพียงพอต่อสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรของคณะสงฆ์ให้มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ สามารถเอาหลักและวิธีการเทศน์ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๕.๑ เพื่อผลิตพระสงฆ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาการเทศนา

๕.๒ เพื่อผลิตพระสงฆ์ให้สามารถนำความรู้ด้านการเทศนาไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาเป็นพระภิกษุ

๖.๑ สอบได้บาลีประโยค ๑-๒ หรือ

๖.๒ จบนักธรรมชั้นเอก หรือ

๖.๓ เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักสูตร

๗. วิธีการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำกับหลักสูตรกำหนด

๘. ระบบการศึกษา

ใช้ระบบหน่วยพหุภาค (Semester Credit System) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาคือ

ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First Semester) มีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์

ภาคการศึกษาที่สอง (Second Semester) มีเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์

๙. วิธีการศึกษา

การศึกษาแบบภาคปกติ กำหนดให้นักศึกษา/ผู้เรียนได้ศึกษาในชั้นเรียนภาคปกติ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรีโดยอนุโลม

๑๐. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑ ปี หรือต้องไม่น้อยกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ แต่อย่างมากไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาการศึกษาปกติของหลักสูตร

๑๑. การลงทะเบียนเรียน

กำหนดให้ลงทะเบียน เรียนในภาคการศึกษาที่ ๑ จำนวน ๑๕ หน่วยกิต และในภาคการศึกษาที่ ๒ จำนวน ๑๕ หน่วยกิต ส่วนรายวิชาที่ลงทะเบียนโดยไม่นับหน่วยกิตให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดแผนการสอน และอาจให้มีการศึกษาภาคฤดูร้อนเพิ่มเติม

๑๒. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอนุ โลม และโดยเกณฑ์ทั่วไป คือ

๑๒.๑ ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิตได้ลงทะเบียนไว้ในแต่ละภาคการศึกษา

๑๒.๒ กรณีการศึกษาแบบภาคปกติ นิสิตต้องมีเวลาเรียน ในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด ในภาคการศึกษานั้น จึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น

๑๒.๓. กรณีการศึกษาแบบทางไกล นิสิตต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราเรียนและสื่อที่เกี่ยวข้องและต้องผ่านการเรียนเสริมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำรายวิชาแล้วอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๒ ครั้ง

๑๒.๔ การประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade Point) ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐๐
ดีมาก (Very Good)	B+	๓.๕
ดี (Good)	B	๓.๐๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C+	๒.๕
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐๐
ค่อนข้างพอใช้ (Quite Fair)	D+	๑.๕
อ่อน (Poor)	D	๑.๐๐
ตก (Failed)	F	๐

ทั้งนี้ เกณฑ์คะแนนต่ำสุดที่ถือว่าผ่านในรายวิชานั้นๆ คือ ระดับ D

๑๒.๕ สำหรับรายวิชาที่ลงทะเบียนโดยไม่นับหน่วยกิตนั้น การประเมินผลการศึกษากำหนดให้เป็น ๒ ลักษณะ คือ S (ผ่าน) และ U (ไม่ผ่าน)

๑๒.๖ นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติ คือ

ก. สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรเข้าศึกษาภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่าของเวลาการศึกษาตามหลักสูตร และมีค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าค่า ระดับ ๒.๐๐

ข. ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน/ฝึกภาคปฏิบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ค. มีความประพฤติดี

ง. ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

๑๓. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการเทศนา มีจำนวน ๓๐ หน่วยกิต ประกอบด้วย

ก. วิชาบังคับ จำนวน ๒๐ หน่วยกิต

ข. วิชาเลือก จำนวน ๑๐ หน่วยกิต

ก. วิชาบังคับ จำนวน ๒๐ หน่วยกิต

ทศ ๑๐๑	หลักการและวิธีการเทศนา Principle and Method of Desanā	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๐๒	พระไตรปิฎกเพื่อการเทศนา Tipitaka for Desanā	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๐๓	พุทธวิธีการเทศนา Buddha's Teaching Method	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๐๔	พุทธศาสนสุภาษิตเพื่อการเทศนา Buddhist Proverbs for Desanā	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๐๕	จรรยาวัจนิกเทศน์ Ethics for Preachers	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๐๖	ภาษาไทยเพื่อการเทศนา Thai Language for Desanā	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๐๗	การเขียนบทเทศนา Script Writing for Desanā	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๐๘	จิตวิทยาเพื่อการเทศนา Psychology for Desanā	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๐๙	เทศนาภาคปฏิบัติ ๑ Desanā in Practice I	๑(๒-๒-๔)
ทศ ๑๑๐	เทศนาภาคปฏิบัติ ๒ Desanā in Practice II	๑(๒-๒-๔)

ทศ ๑๑๑	ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๑ English I	๑(๒-๐-๔)
ทศ ๑๑๒	ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๒ English II	๑(๒-๐-๔)

ข. วิชาเลือก จำนวน ๑๐ หน่วยกิต

ทศ ๑๑๓	ศาสนพิธีเพื่อการเทศนา Buddhist Ceremonies and Desanā	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๔	ชาดกเพื่อการเทศนา Jataka for Desanā	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๑๕	วิถีไทยเพื่อการเทศนา Thai ways of Life for Desanā	๑(๒-๐-๔)
ทศ ๑๑๖	มิลินทปัญหา Milinda's Question	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๗	วาทศิลป์เพื่อการเทศนา Rhetorics for Desanā	๑(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๘	เทคโนโลยีเพื่อการเทศนา Technology for Desanā	๑(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๙	การเทศน์มหาชาติ Mahajataka Desanā	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๒๐	ธรรมะประยุกต์ Applied Dhamma	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๒๑	เทคนิคการเป็นพิธีกร Techniques for Masters of Ceremonies	๑(๒-๒-๕)
ทศ ๑๒๒	การเทศน์ปฎิภาวนา Desana in Questions and Answers	๑(๒-๒-๕)

คำอธิบายรายวิชา

ก. กลุ่มวิชาบังคับ ๒๐ หน่วยกิต

ทศ ๑๐๑ หลักการและวิธีการเทศนา ๒(๒-๒-๕)

Principle and Method of Desanā

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และวิธีการเทศนา การวางแผนการเทศนา กระบวนการก่อนการเทศนา กระบวนการระหว่างการเทศนา กระบวนการหลังการเทศนา รูปแบบการเทศนาของไทยและสากลนิยม สำนวนและลีลาการเทศนา การประเมินการเทศนา

ทศ ๑๐๒ พระไตรปิฎกเพื่อการเทศนา ๒(๒-๐-๔)

Tipitaka for Desanā

ศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย โครงสร้างของพระไตรปิฎก เลือกศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาสาระในพระสูตรต้นตปิฎก เน้นพระสูตรที่สำคัญ คือ พรหมชาลสูตร มหาปรินิพพานสูตร อัครคัมภีร์สูตร รวมทั้งพระสูตรที่น่าสนใจจากนิกายทั้ง ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตนิกาย และขุททกนิกาย

ทศ ๑๐๓ พุทธวิธีการเทศนา ๒(๒-๐-๔)

Buddha's Teaching Method

ศึกษาวิธีสอนของพระพุทธเจ้า พุทธจริยาของความเป็นผู้สอน การวิเคราะห์ผู้ฟังของพระพุทธเจ้า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ การจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนอริยสัจ หลักนวัจนศาสตร์ การประยุกต์พุทธวิธีการสอนเพื่อการเทศนา

ทศ ๑๐๔ พุทธศาสนสุภาษิตเพื่อการเทศนา ๒(๒-๒-๕)

Buddhist Proverbs for Desanā

ศึกษาความหมาย ประเภท ลักษณะ ที่มาของพุทธศาสนสุภาษิต หลักการจำแนก ธรรมออกเป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์พุทธศาสนสุภาษิต การเลือกพุทธศาสนสุภาษิต การขยายความและให้เหตุผลตามแนวพุทธศาสนสุภาษิต การเชื่อมโยงพุทธศาสนสุภาษิต การประยุกต์พุทธศาสนสุภาษิตเพื่อการเทศนา การอ่านและเขียนภาษาบาลีเบื้องต้น

ทศ ๑๐๕ จรรยานักเทศน์ ๒(๒-๐-๔)

Ethics for Preachers

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ บทบาท หน้าที่ของนักเทศน์ อุดมการณ์ของนักเทศน์ องค์กรแห่งธรรมกถึก ระเบียบปฏิบัติวินัยของนักเทศน์ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นนักเทศน์ บุคลิกภาพของนักเทศน์ การสร้างศักยภาพและสมรรถภาพของนักเทศน์ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

- ทศ ๑๐๖   ภาษาไทยเพื่อการเทศนา   ๒(๒-๐-๔)
Thai Language for Desanā
 ศึกษาหลักภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยระดับต่างๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองเพื่อการเทศนา ภาษากันกับการเทศนา ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะในวงการเทศนา
- ทศ ๑๐๗   การเขียนบทเทศนา   ๒(๒-๒-๕)
Script Writing for Desanā
 ศึกษาวิธีการเขียนบทเทศนา การกำหนดวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบของบทเทศนา การเตรียมเนื้อหา การหาข้อมูล การจัดการความรู้ด้านการเทศนา พัฒนาทักษะการเขียนบทเทศนา
- ทศ ๑๐๘   จิตวิทยาเพื่อการเทศนา   ๒(๒-๐-๔)
Psychology for Desanā
 ศึกษาความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของจิตวิทยา พุทธจิตวิทยา จิตวิทยาการเรียนรู้ในวัยต่างๆ พฤติกรรมมนุษย์ การพัฒนาบุคลิกภาพ การวิเคราะห์ผู้ฟัง การคัดเลือกบทเทศนาเหมาะสมแก่งานและผู้ฟัง
- ทศ ๑๐๙   เทศนาภาคปฏิบัติ ๑   ๑(๒-๒-๔)
Desanā in Practice I
 การฝึกประสบการณ์วิชาการเทศนาเต็มรูปแบบในสิ่งที่ได้ศึกษามาตามหลักสูตร ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชา
- ทศ ๑๑๐   เทศนาภาคปฏิบัติ ๒   ๑(๒-๒-๔)
Desanā in Practice II
 การฝึกประสบการณ์วิชาการเทศนาเต็มรูปแบบในสิ่งที่ได้ศึกษามาตามหลักสูตร โดยเน้นการฝึกในสถานที่จริง ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ผู้รับผิดชอบวิชา
- ทศ ๑๑๑   ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๑   ๑(๒-๐-๔)
English I
 พัฒนาทักษะการเขียน อ่านภาษาอังกฤษ ศึกษาโครงสร้างประโยคและหลักไวยากรณ์
 ขั้นพื้นฐาน
- ทศ ๑๑๒   ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ๒   ๑(๒-๐-๔)
English II
 พัฒนาทักษะการเขียน อ่าน พูด และฟังภาษาอังกฤษ ศึกษาโครงสร้างประโยคและหลักไวยากรณ์ขั้นกลาง

ข. กลุ่มวิชาเลือก จำนวน ๑๐ หน่วยกิต

ทศ ๑๑๓	<p>ศาสนพิธีเพื่อการเทศนา</p> <p>Buddhist Ceremonies and Desanā</p> <p>ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และคุณค่าของศาสนพิธี พิธีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา กระบวนการจัดศาสนพิธี ราชพิธี รัฐพิธี การจัดศาสนพิธีที่ถูกต้องเหมาะสม</p>	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๔	<p>ชาดกเพื่อการเทศนา</p> <p>Jataka for Desanā</p> <p>ศึกษาความหมาย และความสำคัญของชาดก การเลือกหลักธรรมจากชาดก วิเคราะห์ธรรมจากชาดก การประยุกต์หลักธรรมจากชาดก การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับการเทศนา</p>	๒(๒-๐-๔)
ทศ ๑๑๕	<p>วิถีไทยเพื่อการเทศนา</p> <p>Thai ways of Life for Desanā</p> <p>ศึกษาลักษณะวัฒนธรรมและสังคมไทย ค่านิยม ประเพณี บุคลิกภาพ ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ การรักษาและพัฒนาวัฒนธรรมไทย การประยุกต์วัฒนธรรมเพื่อการเทศนา</p>	๑(๒-๐-๔)
ทศ ๑๑๖	<p>มิลินทปัญหา</p> <p>Milinda's Question</p> <p>ศึกษาความเป็นมาของมิลินทปัญหา เนื้อหาสาระและสำนวนภาษา วิธีการตอบปัญหาและแนวคิดทางปรัชญาของมิลินทปัญหา การสนทนาธรรมระหว่างพระยามิลินท์กับพระนาคเสน การตั้งคำถามและการได้ตอบตามแนวมิลินทปัญหา การประยุกต์มิลินทปัญหา</p>	๒(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๗	<p>วาทศิลป์เพื่อการเทศนา</p> <p>Rhetorics for Desanā</p> <p>ศึกษาหลัก และวิธีการพูดแบบต่างๆ สำนวนโวหาร สุภาษิตและคำพังเพย ประโยค สำนวนโวหาร ศิลปะการสร้างอารมณ์ขัน สาระธรรมบันเทิง คำและสำนวนเพื่อการเทศนา</p>	๑(๒-๒-๕)
ทศ ๑๑๘	<p>เทคโนโลยีเพื่อการเทศนา</p> <p>Technology for Desanā</p> <p>ศึกษาความหมาย ประเภท และประโยชน์ของเทคโนโลยี เทคโนโลยีและสื่อการสอนเชิงพุทธ เทคโนโลยีสิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวและภาพยนตร์ ระบบออนไลน์ และอีเลิร์นนิ่ง</p>	๑(๒-๒-๕)

- ทศ ๑๑๙   การเทศน์มหาชาติ   ๒(๒-๒-๕)
- Mahajataka Desanā**
- ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ คุณค่าของการเทศน์มหาชาติ หลักและวิธีการเทศน์มหาชาติ ท่วงทำนองของการเทศน์แต่ละกัณฑ์ การวิเคราะห์หลักธรรมจากเวสสันดรชาดก การจัดพิธีเทศน์มหาชาติ การฝึกปฏิบัติการเทศน์มหาชาติตามประเพณีนิยมของภาคต่างๆ
- ทศ ๑๒๐   ธรรมะประยุกต์   ๒(๒-๐-๔)
- Applied Dhamma**
- ศึกษาหลักธรรมะเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาชีวิตและสังคม เช่น ศีล อิทธิบาท พรหมวิหาร ฌราวาสธรรม ทศพิชราชธรรม อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท
- ทศ ๑๒๑   เทคนิคการเป็นพิธีกร   ๑(๒-๒-๕)
- Techniques for Masters of Ceremonies**
- ศึกษาหลักการและวิธีการเป็นพิธีกร รูปแบบและประเภทของงาน ตำนานพิธีกรรมต่างๆ วิธีการปรากฏตัวในพิธี การใช้ถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสมกับพิธี ศิลปะการจดจำชื่อบุคคล ศิลปะการยกย่องให้เกียรติแก่ผู้เกี่ยวข้องกับงาน
- ทศ ๑๒๒   การเทศน์ปจฉาวิสัชนา   ๑(๒-๒-๕)
- Desana in Questions and Answers**
- ศึกษาหลักการและวิธีการเทศน์ปจฉาวิสัชนา ขั้นตอนการเทศน์ รูปแบบการเทศน์ ลีลาการบอกศักราช ลีลาการดำเนินความตามหน้าที่ของพระสกวาทิและพระปรวาทิ ฝึกใช้ปฏิภาณโวหารในการโต้ตอบ